

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

6.2 TILTAKSPLAN DRIFT

Prioriterte tiltak

OMSTILLINGSTILTAK

Strukturelle tiltak: Fra økonomiplanen i 2012 ble det skissert en frigjøring av ressurser i form av klassenedgang som de to tabellene under gir et bilde på.

Skoleår	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-17
Skole					
Vuku	550 000	1 750 000	2 950 000	3 600 000	3 600 000
Verdalsøra		550 000	1 200 000	1 750 000	2 400 000
Sum	550 000	2 300 000	4 150 000	5 350 000	6 000 000

Skoleår	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-17
Skole					
Stiklestad		680 000	1 090 000	750 000	750 000
Sum		680 000	1 090 000	750 000	750 000

Ved planlegging av budsjett 2013 viser det seg at disse beregningene ikke gir ønsket innsparingseffekt. I tillegg er det skissert en innsparingseffekt av tidligforebyggingssatsingen i oppvekstsektoren som skal hentes ut i 2013-2016. Da de fleste av midlene i tidligforebyggingssatsingen er knyttet opp til produksjon av tjenester som det vil være behov for i årene som kommer, er det ikke mulig å kutte denne aktiviteten siden også tjenesteproduksjonen vil opphøre samtidig. Den opprinnelige tanken var å fase ut tiltak etter hvert, men da er det en forutsetning at kommunen har et annet tjenesteapparat som står parat til å ta over denne tjenesteproduksjonen. Det har vi ikke.

I 2013 er den forutsatte innsparing dekket ved at oppvekstområdets budsjetter er skåret til et absolutt minimum. Realisering av innsparingene vil kreve et konstant fokus på aktivitetsnivået.

Videre er det behov for en omfattende omstilling i oppvekstsektoren for å imøtekomme kravene til innsparing som ligger i økonomiplanen for 2014-2016 (1,97 millioner i 2014 og opptrapping med 1,07 millioner i 2015 og 2016). Det er ikke mulig å klare så store kutt gjennom kun å skulle nedskalere grunntilbudet. Handlingsrommet for å gjøre det ble i all hovedsak hentet ut for å få budsjett 2013 i balanse.

Lesesatsing – SOL: SOL er et verktøy/system for å fastslå hvor elever er i sin leseutvikling og et kompetansehevingsprogram for lærere. Det er også et tilbakemeldingsverktøy til elever og foreldre. Dette skal innføres på alle skoler i Verdal fom. høsten 2013.

Styrke alternative læringsarenaer: Verdal kommune har organisert et praktisk skoletilbud tilknyttet en gård. Tilbudet drives av en pedagog, og har som primær målsetting å gi elever et mangfold av alternative mestringsarenaer. Tilbudet er åpent 4 dager i uken og har per dato elever fra 4 ulike skoler. Dette tilbudet vil videreføres.

Opprette "foreldrenettverk": Hensikten med dette tiltaket er å bygge gode nettverk ved oppstart barnehage, 1., 5. og 8. klassetrinn (foreldre, skole og hjelpetjeneste), styrke foreldre i deres rolle, avklare forventninger mellom skole/SFO/barnehage og heim, legge til rette for medvirkning og inkludere foreldre i lokalsamfunnet og skolesamfunnet.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Etablere spesialpedagogisk nettverk: Som ledd i at mange lærere deltar i kompetanseheving i spesialpedagogikk i regi av HiNT opprettes et nettverk for å styrke, vedlikeholde og øke skolens samlede kompetanse på dette feltet.

Digital kompetanse i skole: I 2011 ble det utarbeidet opplæringsplaner for elever og ansatte i forhold til digital kompetanse. En overordnet strategisk plan er også ferdigstilt, og implementering av disse planene vil innebære en omfattende satsing i forhold til digital kompetanse. Den overordnede strategiske planen vil peke på noen kostnader knyttet til nettverksarbeid, opplæring og ressurser som må til for å få implementert opplæringsplanene. Som ledd i dette er det opprettet en stilling som IKT-rådgiver i Verdal kommune.

Valgfag ungdomsskolen: Høsten 2012 innføres det valgfag på 8. trinn ved begge ungdomsskolene. Dette trappes opp i 2013 og 2014. Dette medfører behov for økt timetall, og det medfører noen kostnader knyttet til gjennomføring av fagene.

MOT: Høsten 2011 ble det undertegnet en ny avtale «Lokalsamfunn med MOT», og denne nye MOT avtalen innebærer at ressursene til MOT må økes med minimum 150 000.

Drift av nytt virksomhetsområde pleie og omsorg: For å møte nye krav til kommunene hjemlet i helse og omsorgsloven, herunder samhandlingsreformens krav til oppgaveløsning, er hjemmetjenesten et av de områder som må styrkes i årene framover. Det er helt nødvendig å sette området i stand til å håndtere utfordringene på en mer ressursmessig effektiv måte enn dagens tjenesteproduksjon. Det skal spesielt fokuseres på arbeidsprosesser, struktur og kvalitet, og en må skape større robusthet og økonomisk bærekraft gjennom en optimalisering av arbeidsprosesser og hensiktsmessig organisering av virksomheten. Dette medfører at en ser det nødvendig med en samorganisering av hjemmetjenestene Øra, Vinne og Vuku med egen virksomhetsleder. I tillegg medfører det en samlokalisering for Vinne og Øra med innflytting i nye lokaler. Omstruktureringen utløser behov for å finansiere lønnskostnad på ca kr. 810.000,- inkl sosiale utgifter for virksomhetsleder. Det er ikke rom for å finansiere med nye midler, og opprettelse må skje gjennom omstillingstiltak innenfor eksisterende ramme. Dette innebærer en stor utfordring økonomisk.

Rustiltak inn i kommunal drift – ATA-senteret: Innenfor opptrappingsplan for rusfeltet (nasjonal satsing) er det iverksatt flere tiltak finansiert av tilskuddsmidler: dagtilbudet ATA-senteret, Sykepleier på hjul, og en stilling for tidligforebygging for ungdom 16 – 23 år. En videreføring av de tre tiltakene som ikke får tilskuddsmidler fra 2013, ville totalt krevd kommunale lønnsmidler tilsvarende 2,1 mill kroner pr år. Tiltakene inngår som deler av en helhetlig tiltakskjede i rusomsorgen, og er forebyggende tiltak i forhold til økt rusmisbruk og bidrag til arbeidet med å oppnå at flere blir rusfrie. Aktivitet i dagliglivet rapporteres som et viktig tiltak i denne sammenhengen. Verdal kommune mottar årlig kr. 328.500,- fra Rusbehandling Midt-Norge til drift av ATA-senteret. I forslaget til statsbudsjett for 2013 ligger en satsing på rus med overføring i rammetilskudd på 333 mill kroner. For Verdal utgjør dette ca kr. 713.000,- i 2013. Det ligger altså i rammeoverføringen et langt mindre beløp enn de tilskuddsmidler kommunen har fått til finansiering av de nevnte tiltakene de senere år. En ser ikke å kunne prioritere alle tiltakene inn i ordinær drift fra 2013. Rådmannen foreslår å prioritere videreføring av drift ved dagtilbudet ATA-senteret. En ser dette tilbudet som vanskelig å kompensere for bortfall av – helt eller delvis - med andre kommunale tjenester.

Bruker med behov for omsorgstjenester: Enkeltbruker fikk kommunal tjeneste fra sommeren 2012, og utgifter til drift og personellbase ble prioritert med kr 1,5 mill i budsjett 2012. Helårsvirkning av tjenesten utgjør 2,7 mill kroner, dette under forutsetning av uendret helsetilstand. Det er ikke rom for å budsjettere med beskrevet økning for å håndtere helårsvirkning fra 2013 og resten av planperioden. Videre drift i 2013 må skje innenfor tildelt budsjetttramme.

Boligkontor styrking med 0,2 årsverk: For å sikre innbyggernes rettsikkerhet gjennom saksbehandling ift bolig er det nødvendig å styrke boligkontoret med kompetanse bl.a. innen boligsosial saksbehandling.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Det er behov for økning med ett årsverk til 4,4 årsverk fra 2013. 20 % av årsverksøkningen blir finansiert med midler omdefinert fra Ressurssenter oppvekst. Den resterende 80 % stilling er beskrevet under nye tiltak.

Opprettelse av saksbehandlerkontor: Ressurser for å opprette saksbehandlingskontor innen helse vil kreve omdisponering av midler innenfor eksisterende ramme. Det skal arbeides videre med å se om dette er mulig med bl.a omdefinering av roller.

Videreføring av dagtilbud for demente på gård: Tilbudet for demente på gård har vært delfinansiert ved hjelp av eksterne tilskuddsmidler. Det gis ikke nye tilskudd fra fylkesmannen til formålet, og tilbudet er avhengig av omdisponering innenfor eksisterende rammer for å kunne videreføres. En søker å innarbeide tiltaket i eksisterende ramme.

Utredning av dagaktivitetstilbud – samordning mellom Arken, rus og psykiatri: Dagtilbudet Arken, som gir tilbud mandag – fredag til mennesker med nedsatt funksjonsevne, opplever for små lokaler samt liten grad av tilrettelagte fysiske forhold for brukerne av tilbudet. Andre kommunale dagaktivitetstilbud ønsker også en mer langsiktig lokalisering enn de har i dag, og det bør utredes om det er mulig og hensiktsmessig å samordne dagaktivitetstilbudene. Utredning er igangsatt i 2012, blant annet i forhold til lokalisering og muligheter for delvis samlokalisering.

Tilskudd til kulturarrangement: Det er lagt inn 300.000 kroner til ulike tilskudd til lag og foreninger i budsjettet for 2013.

Valg: Det gjennomføres stortingsvalg i 2013 og kommunestyrevalg/fylkestingsvalg i 2015. Det er lagt inn 400.000 kroner i økonomiplanen for disse to årene.

Hovedplan veg: Arbeidet med utarbeidelse av hovedplan for kommunale veger er oppstartet. Det forventes at planen blir lagt fram for politisk behandling før sommerferien 2013 og vil legge føringer for prioriteringer i kommende budsjett og økonomiplaner.

UTVIKLINGSTILTAK

FOREBYGGENDE, TIDLIG OG SAMORDNET INNSATS 0-23 ÅR:

Nettverk og veiledere for barnehagene: Nettverk i forhold til minoriteter, kosthold og motorikk og språk drives som skissert i forebyggingsplanen. Nettverk atferd er gjort om til to nettverk, et for styreere i barnehage og et for rektorer i grunnskolen som driver med implementering av De Utrolige Årene i sine enheter. Nettverk for omsorg er ikke i drift per dato, og det jobbes med å finne en annen måte å drive dette nettverket på. Veilederne bruker sin tid og ressurser til å drive nettverk og spre kompetansen. I tillegg driver de med DUÅ-opplæring i barnehage og skole, foreldreveiledning i DUÅ og ICDP (minoritetsforeldre).

Universalprogrammet DUÅ: Universalprogrammet – for foreldre med barn i alderen 2-6 år. Verdal er en av tre kommuner (og aller først i verden) som prøver ut et nytt tilbud: Programmet bærer navnet "Attentiv parenting" som går over seks uker og prøves ut høsten 2012 og våren 2013. Universalprogrammet skal tilbys familier med barn mellom 2 og 6 år som ikke har kjente risikofaktorer eller atferdsproblemer. Målet er å lære foreldrene samspill mellom med barna som fremmer kognitiv, sosial og emosjonell utvikling og som forebygger forskjellige former for psykiske helseplager

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

DUÅ i barnehage – implementering og videreføring:

DUÅ i skole – implementering og videreføring:

Kommunen driver med opplæring og implementering av De utrolige Årene (DUÅ) i alle skoler, SFO og barnehager. Målet ved programmet er å styrke ansattes kompetanse i forebygging og håndtering av atferdsproblemer, samt å styrke ansattes kompetanse i klasse/gruppeledelse, inklusive ulike proaktive læringstilnæringer.

Dette blant annet gjennom å styrke voksen-barn relasjonen, bevisst bruk positiv oppmerksomhet, ros og oppmuntring, samt positive ledelsesstrategier. Programmet tar også sikte på å styrke samarbeidet mellom skole/barnehage og hjem.

I 2012, 2013 og 2014 skal vi drive med både opplæring og implementering av programmet i skoler og barnehager. Dette vil medføre økte kostnader fram til 2015, i 2015 vil behovet for ressurser gå ned og flate ut.

Foreldreveiledning DUÅ: Foreldreveiledning er en viktig del av forebyggingssatsingen. Vi gir i dag tilbud rettet mot to hovedmålgrupper (prikktskyting);

Det er minoritetsforeldre gjennom ICDP programmet som retter seg spesielt inn i mot det å være foreldre i krysspresset mellom to kulturer (hva er god barneoppdragelse i Norge?)..

Den andre gruppen er foreldre som har utfordringer med barneoppdragelsen av egne barn (DUÅ-foreldrekurs), og denne opplæringen er rettet imot to grupper foreldre (de med barn i barnehage- alder og de med barn i barneskolealder).

Økt behov for slik foreldreveiledning gjør at vi har behov for å styrke eksisterende tiltak på dette området

Miljøteam: Miljøteam er tidligere omtalt som basisteam. Det er et tiltak som er igangsatt på ungdomsskolene. Målet er at det gjennom miljøarbeid i forhold til risikoutsatte ungdomsskoleelever skal iverksettes tiltak både hjemme, på skolen og i fritida. Tiltaket har kommet godt i gang og når mange ungdommer.

Dinosauruskole (skole og barnehage): Programmet retter seg mot hele grupper i barnehage og tilbys hovedsaklig som forebyggende tiltak i ordinære dagtilbud. Programmet er utviklet for å forebygge atferdsproblemer og sosial- og emosjonelle vansker og er klassifisert som et godt forebyggende tiltak mot mobbing i barnehage, SFO og skole. Dinosauruskolen i smågruppe (skole) retter seg både mot barn som viser begynnende og mer alvorlige atferds- og sosiale vansker. Dinosauruskolen i smågruppe har som mål å styrke barnas emosjonelle og sosiale kompetanse, samt styrke barnas selvbilde og opplevelser av mestring. Barna øver på å gjenkjenne og forstå følelser hos seg selv og andre, ta andres perspektiv, utvikle bedre ferdigheter i forhold til problemløsning og konflikthåndtering, samt sinnemestring og selvkontroll.

SLT-koordinatorstillingen økes: Stillingen styrker og samordner det kriminalitetsforebyggende arbeidet i kommunen, og samhandler med kommunale tjenester, frivilligheten, næringslivet og politiet om å nå de målene som er satt i politirådet.

Ruskontrakter: Stillingen brukes for å betjene kontrakter og oppfølging av ungdom med begynnende rusproblem/mistanke om rusatferd. Har oppfølgings samtaler med ungdommene og deres foresatte. Dette er et viktig tiltak for å stoppe utviklingen av rusatferd.

Styrke helsesøsterbemanningen på Verdal vgs.: Som en del av satsingen på å forebygge frafall/psykiske problem i videregående skole har BUP styrket tilstedeværelsen på videregående i Levanger og Verdal med en psykolog ressurs. For å delta i dette viktige forebyggende arbeidet er det nødvendig å styrke helsesøsterressursen på videregående skole.

Skolehelsesøsterbemanning: Det er styrket på ungdomsskolene for å komme tidligere inn i forhold til ungdom som har behov for kontakt med helsepersonell, viktig i forhold til psykisk helse, kropps fiksering , overvekt m.m.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Miljøterapeut og spesialpedagog på helsestasjonen: Spesialpedagogen følger opp resultatene etter bl.a. språk 4 kartleggingen i helsestasjonen, driver nettverk i forhold til språk sammen med logopeden i PPT. Miljøterapeuten følger opp i familier som sliter med sosial angst, psykiske problemer. Følger barn og foresatte til barnehage og åpen barnehage.

Styrking av helsestasjonen, Tigris: Tidlig innsats i forhold til rus i svangerskap og i tidlig småbarnsperiode. Viktig å følge opp foreldre som man mistenker for og ruse seg i svangerskapet og i småbarnsperioden. Viktig for å hindre at barn fødes av foreldre i aktiv rus. Samarbeid mellom jordmødre, helsestasjon og spesialisthelsevesenet (Lade gård i Trondheim).

Oppfølging av nedstemte/deprimerte mødre (EPDS): Tiltaket handler om gjennomføring av samtaler med alle mødre etter fødselen for å avdekke hvem som er nedstemt og/eller deprimert. Disse følges opp spesielt med støttesamtaler. Viktig i forhold til å styrke mor/barn relasjonen før og etter fødselen. Dette gjøres i samarbeid med og under veiledning av sykehuset i Levanger.

Utviklingstiltak - tilskudd til miljø og bolystfremmende tiltak: Det avsettes 1 mill. kroner årlig i planperioden. Midlene brukes til ulike tiltak som stimulerer til helhet og samhandling i samsvar med kommunale satsingsområder og behov. Midlene til dette foreslås tatt i sin helhet fra kommunens disposisjonsfond. Dette er tiltak som ikke vil bety varige driftsutgifter for kommunen, men aktiviteter for utvikling av samfunn og samfunnsprosesser.

Felles regionalt næringsfond: Levanger og Verdal har et felles fond øremerket tilskudd til mindre etableringsprosjekter og utviklingsprosjekter i eksisterende bedrifter. Dette skal stimulere til nyskaping, nyetablering og bedriftsutvikling. Næringsfondet prioriterer (for)prosjekter som inneholder innslag av nyskaping innenfor de foreslåtte satsingsområdene til felles næringsplan, herunder; planlegging, markedskartlegging, produktutvikling, kompetanseheving og forretningsplanutvikling. Prosjekter som fremmer næringsmessig samarbeid i de to kommunene, eller har betydning for begge kommunene, oppmuntres. Det forretningsmessige potensialet vektlegges tungt.

Kommunalt næringsarbeid: Kommunen bruker årlig 3,3 mill. kroner til næringsarbeid. Den årlige potten til formålet er forholdsvis konstant, men potten finansierer ulike innsatsområder og tiltak som varierer i innhold og omfang fra år til år. En mer detaljert beskrivelse av kommunal innsats på de nevnte områder gis i tabell og beskrivelser under. Ettersom kommunal næringsutvikling inngår i Innherred samkommunes portefølje, så er oversikten lik for begge kommunene – selv om noen av tiltakene angår kun en av kommunene.

Oppvekstmiljø	Folkehelse	Omsorg for alle	Kultur for alle	Næringsutvikling	Fysiske omg.	Samfunnsikkerh.	Organisasjon	Tiltak
								Bygging av kunnskapsbaser, av nettverk og av omdømme - kommunikasjon med næringslivet
								Regionalt og interkommunalt samarbeid
								<ul style="list-style-type: none"> • Innherredsprogrammet • Felles regionalt næringsfond • Innherred reiseliv AS • Proneo AS
								Kunnskaps- og kulturbasert forretningsutvikling - partnerskap med andre offentlige instanser
								<ul style="list-style-type: none"> • Tindved kulturhage • Filmfabrikken • Stiklestad nasjonale kultursenter (SNK) • Høgskolen i Nord-Trøndelag • Kompetansmiljø HUNT Biobanken • Fredning av trehusbebyggelsen i Levanger sentrum.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

									Naturforvaltning
									<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde nivået på matproduksjon • Utvikle næringsaktivitet i Blåfjell-Skjækerfjella nasjonalpark
									<ul style="list-style-type: none"> • Utbygging av småkraftverk • Ramsar
									Infrastruktur og arealer av regional betydning
									<ul style="list-style-type: none"> • Forprosjekt E6 – jernbane Trondheim – Steinkjer • Enhetlig organisering av Trondheim havn/Indre-Trondheimsfjord havn • Oppstart Ørin Nord - prosjekt • Fiborgtangen Vekst • Vassmarka industriområde
									Tilrettelegging av infrastruktur og arealer av lokal betydning
									<ul style="list-style-type: none"> • Sentrumsutvikling
									Universell utforming

Bygging av kunnskapsbaser, nettverk og omdømme - kommunikasjon med næringslivet: Kommunens ansvar som tilrettelegger fordrer at kommunen har god kunnskap om næringslivets løpende utvikling. Politisk og administrativ ledelse må føre en løpende dialog med næringslivet for å kunne ivareta den politiske pådriverrollen som blant annet handler om å sette dagsorden, utvikle arenaer for arbeidet med næringsutviklingssaker, bygge nettverk – herunder å koble offentlig og privat sektor når dette er nødvendig, og til omdømmebygging. Kunnskapen bidrar også til at kommunen har en beredskap og kan bidra i krisesituasjoner.

Innherredsprogrammet er et felles program for å styrke samarbeid på områder som INVEST-kommunene (Inderøy, Steinkjer og Verran) og Samkommunen har felles utfordringer på. Programmet skal være et redskap for kommunene i det strategiske utviklingsarbeidet. Områdene reiseliv, grønn industri og samferdsel er blitt utvalgt som satsingsområder.

Innherredsprogrammet bidrar med midler til Skognettverk Innherred, og til andel av kommunens kostnad i destinasjonsarbeid gjennom Innherred Reiseliv.

Innherred reiseliv AS (Levanger, Verdal, Inderøy og Steinkjer) – er et destinasjonssamarbeid som på bakgrunn av avtale med kommunene ivaretar henvendelser fra ulike typer gjester. Det er etablert et helårsåpent turistkontor i samarbeid med kommunene, ansatte og næringen, og Innherred reiseliv besørger vertskapsfunksjon og koordinering når Trøndelag Reiseliv har visningsturer for journalister og/eller tuoperatører. Innherred reiseliv har også ansvar for innhold og funksjonalitet på nettstedet www.visitinnherred.com. Ny 3-årig avtale med mulighet for utvidelse 1+1 år ble inngått fra 1.1.2012.

Proneo AS er i hht. avtale, kommunenes samarbeidspartner mot regionale programmer og institusjoner. De ivaretar markedsføring og drifting av inkubatortilbudet, sikrer tilgang på og stimulerer til forretningsidéer og rådgivning og gir tilgang til ulike verktøy. Proneo AS ivaretar også kurs- og kompetansehevende tiltak og yter innovasjonstjenester og service til kommunen, næringslivet og industrien – bl.a. gjennom aktiv rådgivning og bygging av nettverk. De ivaretar FoU-samarbeid, tilstedeværelse på utviklingsarenaer og er studentkontakt, deltar i en løpende dialog med kommunene, er en strategisk samarbeidspartner og en "temperaturføler" i utfordrende saker.

Begge kommunene har avtale med Proneo AS, men for Verdal omfatter avtalen også førstelinjetjeneste for etablerere. Avtalen skal ut på nytt anbud for begge kommuner høsten 2012.

Tindved kulturhage eies av Verdal kommune, COOP Inn-Trøndelag, SIVA, Sparebank 1 M-N og Gjensidige. Næringshagen er med i et nasjonalt program og er et regionalt innovasjonsselskap med hovedfokus på kulturbasert forretningsutvikling. Tindved kulturhage ivaretar inkubatordrift, næringshagen lokalt, regionalt og nasjonalt, Tindved Scene, Kvinnoavsjon i Nord-Trøndelag, Studio Tindved, og en rekke utviklingsprosjekter.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Filmfabrikken er en nyskaping i Levanger. Fra 2012 er Filmfabrikken etablert som næringsklynge innen film- og TV-produksjon. Filmfabrikken fungerer som en arena for samspill mellom næringsaktører, virkemiddelapparat og undervisnings- og forskningsinstitusjoner. Hovedoppdraget er å stimulere til næringsutvikling og innovasjon samt utvikling og tilrettelegging for gründere innen film- og TV-bransjen. Tindved kulturhage har etablert avdeling på Filmfabrikken som er lokalisert i næringsbygget på Røstad, Levanger.

Stiklestad nasjonale kultursenter (SNK) inngår som et viktig element i kommunens kultur- og reiselivssatsing, og Stiklestads betydning for kommunens omdømmebygging kan vanskelig overvurderes. Stiklestad representerer Norges symbolske fødested – religiøst, kulturelt og i forhold til utviklingen av det norske rikskongedømme. SNK driver kulturbasert forretningsutvikling med sikte på å få den nasjonale kulturarven ut til et større marked. Strategisk planlegging ivaretas gjennom faste møter mellom kommunens administrative ledelse inkl. ledelsen for kulturområdet og ledelsen ved SNK. Innholdet i partnerskapet er nærmere beskrevet i kommunedelplan Kultur.

Høgskolen i Nord-Trøndelag: Partnerskapet skal gi en merverdi i forhold til kommunal kjerneproduksjon innenfor helse og oppvekst, kultursatsingen samt forsknings- og kunnskapsbasert næringsutvikling. Det skal bidra til å utvikle kommunenes vertskapsrolle, videreutvikle HiNT, sikre rekruttering av personell, utvikle praksisfeltet som læringsarena, styrke utviklingen av de offentlige tjenestetilbudene, bidra til regional utvikling, utvikle Campus Røstad som en del av byen, utvikle kommunenes og HiNT's evne til omstilling, samt videreutvikle kommunenes samarbeid med HINT om etter- og videreutdanning, forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) og praksisplasser.

Kompetansemiljø HUNT Biobanken: Utnytte ressursene som ligger i HUNT som arena for å formidle informasjon fra helseundersøkelsene. Tilrettelegging for etablering av nærliggende bedrifter rundt HUNT.

Levanger kommune kjøpte i 2012 HUNT Biobank Eiendom AS. Gjennom å bygge et auditorium med plass til 88 personer er det et uttalt mål å kunne tilby en attraktiv arena for å styrke virksomheten i og i tilknytning til HUNT samt andre aktører.

Fredning av trehusbebyggelsen i Levanger sentrum: Partnerskapsavtale inngått med Riksantikvaren og Nord-Trøndelag fylkeskommune. I avtalen inngår følgende delprosjekter: Mulighetsstudie av trehusbyen Levanger i et kulturhistorisk perspektiv; Kulturvern faglig vurdering av det middelalderske og etterreformatoriske kulturlaget; Ny veileder for byggeskikk inkl. veileder for fargesetting; Gjennomgang av bevaringsverdig bebyggelse, gårdsrom og andre objekt; Konferanser/kurs i forhold til ulike tema og brukergrupper. Det er igangsatt en prosess mtp varig kulturmiljøfredning i Levanger.

Ramsar: Det ble i 2005-2006 gjennomført et forstudie som kartla samarbeidspartnere, finansieringsmuligheter, organisasjonsmodell og økonomi for et Ramsar-senter på Ørin. I april 2010 ble Trondheimsfjorden Ramsar senter tildelt 3 mill. kroner fra Miljøverndepartementet. Dette satte ny fart i arbeidet med etablering av senteret, og et knippe enkeltpersoner, sammen med NOF Verdal Lokallag, Naturvernforbundet og Verdal kommune, etablerte forprosjektet "Trondheimsfjorden Ramsarsenter – Utvikling av forretningsplan". Prosjektet startet opp i juli 2010 og ble avsluttet i april 2011. Selskapet Trondheimsfjorden Ramsarsenter SA (TR SA) ble etablert høsten 2010.

Prosjektet har utviklet forretningsplan for Trondheimsfjorden Ramsarsenter, prospekt for innsalg av senteret og prosjektplan for neste fase (forberede bygg og drift, perioden sommer 2011 til utgangen av 2013. En er i gang med å skaffe midler til å gjennomføre denne fasen. I utgangspunktet er 31.12.2013 forespeilet som aktuell åpning av Trondheimsfjorden ramsarsenter. Verdal kommunes bidrag er å stille tomt inklusive kommunalteknikk til rådighet.

Forprosjekt E6 – jernbane Trondheim – Steinkjer: Arbeidet er initiert av ordførerne i Verdal, Levanger, Steinkjer, Inderøy, Frosta og Stjørdal i samarbeid med N-T fylkeskommune. Overordna målsetting er utbygging av motorvegstandard på E6 fra Steinkjer til Stjørdal, realisering av målsettingen om "Steinkjer - Trondheim på én time" med Trønderbanen og å få prosjektet inn i NTP for planperioden 2014-2023.

Enhetlig organisering av Trondheim havn/Indre-Trondheimsfjord havn: Det foregår et arbeid for å avklare framtidig organisering av havnevesenet i Trondheimsfjorden. Saken er i skrivende stund under politisk behandling i alle medlemskommunene i Indre Trondheimsfjord havnevesen, dvs. Verdal, Levanger, Leksvik, Verran, Inderøy, Steinkjer, Frosta. Trondheimsfjorden interkommunale havn eies av kommunene Trondheim, Stjørdal, Malvik og Orkanger.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Oppstart Ørin Nord – prosjekt: Tilrettelegge for nyutvikling av industrien i Trøndelag gjennom å øke tilgangen på effektive og havnenære industritomter. Ut fra mulighetsbildet innenfor området grønn industri og koblingen til Ramsar-området, bidra til nødvendig infrastruktur og oppfylling av 250 daa nytt industriareal på Ørin Nord på en fremtidsrettet og bærekraftig måte.

Oppstart Ørin Nord følger opp prosjektet Verdal 2012 der fokus bl.a. har vært på å øke den totale fleksibiliteten på industriområdet og åpne for større industrielle nyetableringer, samt tiltrekke ny industriell virksomhet og bedrifter som vil være leverandører og/eller partnere, til en eksisterende leverandørindustri.

Fiborgtangen Vekst er et utviklingsselskap etter SIVA Industriinkubatormodell. Formålet er å etablere nye virksomheter ved utvidelse av Norske Skog Skogns eksisterende serviceproduksjon både på produkt- og markedssiden. Fiborgtangen Vekst AS på Skogn fikk offisiell SIVA-status som indkubator i august 2012. Foruten stempelet "SIVA-godkjent" medfølger en investering på ca. 4 Mkr over en 3–5-års periode. Det arbeides med å framskaffe tilleggsfinansiering fra andre aktører. Det er en erkjennelse at man må legge om inkubatorvirksomheten fra store ambisiøse prosjekter med høy risiko, til mer konkret industriutvikling.

Vassmarka industriområde i Åsen er ervervet for å legge til rette for utvikling av industriområde. Av kommunens 130 daa er 87 daa regulert til industri. Området ligger strategisk godt til mellom E6 og jernbane. I tillegg er 165 daa i nær tilknytning i privat eie også regulert til industriformål. Området vil være spesielt interessant for virksomheter som orienterer seg mot Stjørdal og Trondheim.

Sentrumsutvikling: Styrke sentrum, gi gode utviklingsmuligheter for handel og service, og attraktive boligtilbud for alle aldersgrupper. Utvikle en kommunedelplan for et vitalisert og konkurransedyktig sentrum, som kan møte utfordringene med handelslekkasje til nærliggende byer og deres kjøpesentre. Viktige temaer: bransjemiks, tilgjengelighet, sikkerhet og tydelighet, orientering og informasjon, trivsel og kultursatsing.

Universell utforming: Verdal som ressurskommune. Levanger som pilotkommune. Bidra til at universell utforming tas hensyn til i planlegging og utbygging og til kompetanseheving i andre kommuner.

Stilling med ansvar for næring, omdømme og samfunnsutvikling: Stillingen skal forsterke kommunens strategiske planlegging, omdømme og kommunikasjon. Stillingen finansieres over den den samlede potten til næringsarbeid.

Kommunal medfinansiering til sykehusene og betaling for liggedøgn utskrivningsklare pasienter:

I forbindelse med helse og omsorgslovens bestemmelser om kommunal medfinansiering til sykehusene og betalingspliktige liggedøgn for utskrivningsklare pasienter, er erfaringen i 2012 at denne delen av samhandlingsreformen er underfinansiert for kommunens del. Det er fortsatt liten mulighet for kommunen til å påvirke innleggelsene i sykehus. Når det gjelder utskrivningsklare pasienter, er det arbeidet mye med rutiner for å ta hjem pasienter fra sykehus. Likevel må det påregnes å betale for liggedøgn også i 2013, når det vurderes faglig uforvarselig å ta hjem pasienten til kommunen. Samhandlingsmidler i 2012 gikk i sin helhet med til denne finansieringen, samt at en liten del ble prioritert til folkehelse/frisklivstiltak. Det avsettes en økning i budsjett 2013 i forhold til 2012 med 1 mill kroner.

PÅBEGYNT ELLER PRIORITERTE TILTAK ØKONOMIPLAN 2012-15

Markering av 1814: Forberedelsene til markering av grunnlovsjubileet har allerede startet. Det vil måtte påregnes utgifter i 2013 og 2014 i forbindelse med forberedelsene med henholdsvis 0,1 og 0,2 mill kroner.

Dekning av tidligere underskudd kirkelig fellestråd: Ved utgangen av 2011 hadde Verdal kirkelig fellestråd opparbeidet seg et akkumulert underskudd på vel 1,1 mill. kroner. Rådmannen har lagt inn 200.000 kroner i årene 2013 og 2014. Fellestrådet må innenfor de årlige tilskudd fra kommunen finne dekning for den andre halvparten av underskuddet.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Økte barnevernsutgifter – fosterheim/institusjon: I løpet av høsten 2011 er kommunen i fylkesnemnda med 7 saker som gjelder omsorgsovertakelse. Det har kommet flere saker i 2012. Saker i fylkesnemnda ender i de aller fleste tilfeller med omsorgsovertakelse, fosterheimsplassering eller plassering i barnevernsinstitusjon. Dette medfører økte utgifter.

I tillegg anker flere og flere foreldre avgjørelsene i fylkesnemnda inn for det ordinære rettsapparatet, noe som fører til økte advokatutgifter.

NYE TILTAK

Styrking av frisklivssentral: Dette er en del av folkehelse og forebyggingssatsingen som anbefales fra nasjonale myndigheter, og ses som et tiltak innenfor samhandlingsreformen. Frisklivssentralen ble opprettet fra 01.01.12 med 0,8 mill kroner. Det er behov for en gradvis opptrapping av drift i årene framover. Tiltaket prioriteres med en styrking på 0,3 mill kr i 2013. En evt videre opptrapping prioriteres ikke i denne omgang, men skal vurderes på et senere tidspunkt.

Boligkontor, lønn og husleie: Opprettelsen av boligkontor er tidligere besluttet, og lokalisering har vært en utfordring. Det er utredet og anbefalt en samlokalisering med NAV, noe som er hensiktsmessig både ut fra en vurdering av tilgjengelighet og nærheten til NAV og Husbankens kommunale fagperson. Husleie er anslått til ca kr. 200.000,- pr år, og prioriteres som nytt tiltak i budsjett 2013.

Å styrke satsingen innenfor boligkontor og boligsosial saksbehandling prioriteres også ved at tjenesten styrkes med 1 årsverk, til 4,4 årsverk inkl booppfølgingstjenesten.

Kr. 130.000 er lagt inn i budsjettjustering fra ROS, det prioriteres i tillegg en styrking til 1 årsverk totalt. Det vises til beskrivelse under *Omstillingstiltak - Boligkontor styrking med 1 årsverk fra 2012*.

Drift av bofellesskap for personer med nedsatt funksjonsevne: Kartleggingsrapport fra 03.06.11 vedr boligbehov for mennesker med nedsatt funksjonsevne viser at det er et stort behov for å kunne tilby kommunal omsorgsbolig i bofellesskap for målgruppen.

Enhver innbygger velger selv hvor en vil bo, og tilbakemeldingen fra mange brukere i målgruppen samt deres pårørende er at de ønsker å leie seg inn i en slik type bofellesskap. Det haster med å beslutte oppstart av byggeprosess. Etablering av bofellesskap vil medvirke til å styrke rekruttering av kompetanse samt at kommunens utgifter holdes på et så lavt nivå som mulig driftsmessig, med et forsvarlig tjenestenivå. Dette betyr mer bærekraft både økonomisk og ressursmessig. Lønnskostnader for tjenester i bofellesskap vil være vanskelig å skissere på forhånd, da dette avhenger av hvem som flytter inn i bofellesskapet. Den enkelte beboer skal ha enkeltvedtak om tjenester, uansett hvor vedkommende bor.

Økt tilskudd SNK: Som følge av økning i statens tilskuddsandel til SNK er kommunen forpliktet til å øke sin andel. Dette tilsvarer 200 000 kroner.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Voksnetthet barnehager 6,0: I budsjettet for 2011 ble det bestemt at voksnettheten i barnehagene skulle endres fra 6,0 til 6,2. Dette tilsvarer ca. 1 mill. kroner for kommunale barnehager. Samme beløp må tilføres private barnehager fordi omtrent halvparten av barna i Verdal går i ikke-kommunale barnehager. Dersom bemanningen skal styrkes som beregnet, må det minst tilføres 4 mill kr til barnehagebudsjettet.

Lese- og matematikkurs: I budsjettet for 208 ble det avsatt 1 million til lese- og matematikkurs for barneskolene i Verdal. Dette er det ikke rom for å videreføre lenger selv om disse kursene er et meget verdifullt bidrag i forhold til tidlig innsats.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Rustiltak inn i kommunal drift – ”Sykepleier på hjul” og tidlig intervensjon ungdom:

Rustiltakene er ut 2012 finansiert med eksterne tilskuddsmidler. Det er ikke funnet rom for å kunne prioritere tiltakene inn i kommunal drift. ”Sykepleier på hjul” er blant annet ytelse av helsehjelp, som til en viss grad kan ivaretas av ordinær hjemmesykepleietjeneste. Dette vil ikke erstatte tiltaket fullt ut, blant annet vil den rusfaglige kompetansen og oppfølgingen i tjenesten bli svært redusert. Det vil også legge økt press på hjemmesykepleien med en økning i brukerbehov. Fagmiljøet vurderer det dit hen at heller ikke Helsestasjon rus kan videreføres i nåværende form når ”Sykepleier på hjul” faller bort. Utformingen av tjenesten må vurderes på nytt.

Stilling til tidligforbygging for ungdom 16 – 23 år kan ikke videreføres innenfor driftsbudsjettet. Det må vurderes om noen av oppgavene kan løses innenfor andre deler av forebyggingsarbeidet i kommunen. Blant annet pågår et arbeid for å utrede organiseringen av rustjenester i et livsløpsperspektiv.

Det vises også til beskrivelse under *Omstillingstiltak - Rustiltak inn i kommunal drift – ATA-senteret.*

Styrking av hjemmetjenesten – helsefremming og forebygging: Det er behov for en styrking av pleieressurser i hjemmetjenesten med 1 årsverk for å imøtekomme samhandlingsreformens krav til helsefremming og forebygging. Det er ikke funnet rom for å prioritere dette som nytt tiltak i planperioden.

Styrking av rådgivere NAV – gjeld/økonomi og flyktninger-kvalifisering: Det er i planperioden ikke funnet rom for å prioritere styrking av rådgiverressurser innenfor økonomi og kvalifisering. Konsekvensen er at en ikke oppnår den forutsatte effekt av forebyggingstiltak, men må bruke ressursene på krisehjelp når innbyggere er kommet inn i et økonomisk uføre. Vedrørende rådgivning kvalifisering vil konsekvensen sannsynligvis bli et økt behov for økonomisk sosialhjelp.

Økt legeressurs til kommunale oppgaver: Det er behov for å øke kapasiteten på korttidsplasser i kommunen, blant annet med bakgrunn i kravene ny helse og omsorgslov, herunder samhandlingsreformen, setter til kommunene. I tillegg har Verdal en sykehjemslegeressurs som er lavere enn andre kommuner vi sammenligner oss med.

Verdal har 0,24 legetimer pr beboer pr uke i sykehjem, kostragruppe 08 har 0,36 timer mens Nord-Trøndelag har 0,30 timer (Kostra 2011). I dag har kommunen 0,6 årsverk sykehjemslege. Ved å øke med 0,4 årsverk til en hel stilling, vil vi kunne bruke ressursen på en mer hensiktsmessig måte, både inn mot korttidsplasser i evt bolig og i sykehjemmene.

Med dagens antall sykehjemsplasser vil legedekningen da bli på 0,33 timer pr beboer pr uke. Økning i lønnskostnad vil utgjøre ca kr. 330.000,- inkl sosiale utgifter. En påregner at praksiskompensasjon ikke er relevant da dette kan lyses ut som en ordinær heltidsstilling. Dagens utbetaling av praksiskompensasjon vil bortfalle dersom en organiserer stillingen på denne måten, noe som innebærer en utgiftsreduksjon på kr. 160.000,- Det er i tillegg også viktig å konkretisere og forbedre de avtalene vi har i dag – definere bunden og ubunden tid samt hvilke hovedområder oppgavene som tilligger den kommunale stillingen hører til. I tillegg til sykehjemslege består kommunale legeoppgaver av tjeneste til skolehelsetjenesten, fengselshelsetjenesten, flyktningelegetjeneste og helsestasjonslegetjeneste. Det er under utarbeidelse en plan for legetjenester. Det er ikke funnet rom for å øke kommunale legeressurser i planperioden, noe som medfører at en fortsatt ligger under normen for legetjenester i sykehjem.

Drift av bofellesskap for personer med hukommelsessvikt/demens: Kartleggingsrapport fra 03.06.11 vedr boligbehov for mennesker med hukommelsessvikt/demens, samt framskrivning av demografiske tall viser at det vil bli behov for å styrke både bolig- og omsorgsressurser spesielt til denne målgruppen.

I Verdal har fagmiljøet gjort en beregning på at 180 personer har en grad av demenssykdom, og at antallet beregnes å stige til 235 i 2025. En vurdering viser at det gjennomsnittelig bor ca 15 personer i generelle sykehjemsavdelinger i Verdal, som ville hatt nytte av botilbud på annet nivå. Dersom kommunen kan tilby dette, vil det frigjøre sykehjemsplasser til de som først og fremst har et stort pleiebehov.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Omsorgstjenestene bør ha mulighet til å tilby tjenester i rett type botilbud for den enkelte person. Dette er hensiktsmessig både med hensyn til å gi et trygt og tilrettelagt botilbud, samt å gi tjenester av rett dimensjon til den enkelte. Mennesker med hukommelsessvikt er i ulike faser i sykdomsforløpet, og perioden et bofellesskap med heldøgns bemanning vil være hensiktsmessig vil variere for den enkelte. Dette vil være et botilbud når brukeren ikke lenger kan være hjemme i egen bolig, men før pleiebehovet tilsier sykehjemsplass i tilrettelagt avdeling. Drift av et slikt bofellesskap vil bety økte driftsutgifter for kommunen med ca 8 årsverk, tilsvarende lønnsutgifter på ca 4,8 mill kroner. Det er ikke funnet rom for å kunne prioritere drift av bofellesskap for mennesker med hukommelsessvikt i planperioden, det tilbudet som er i dag videreføres. Å utrede bygging av et bofellesskap som ikke kan settes i drift når det er ferdigstilt, ser en som lite hensiktsmessig. Imidlertid skal vurderingen av prioritering i årene framover være med i diskusjonen.

Drift av Reinsholm bofellesskap: Økt personellressurs ved Reinsholm bofellesskap for rusmisbrukere. For å bosette narkotikaavhengige i alle leiligheter kreves en økning til 8,5 årsverk inkl dagens bemanning. Dette utgjør en lønnskostnad på 4,8 mill kroner. En ser ikke å kunne prioritere tiltaket i øk.planperioden. Alternative måter å bosette på i bofellesskapet, eksempelvis med alkoholavhengige, vil kunne skje innenfor budsjett med dagens bemanning. Det arbeides videre med de utredede forslag.

Drift av småhus rusmisbrukere: Estimert behov for personellressurs for besøk i 3 småhus er 0,6 årsverk, noe som utgjør ca kroner 300.000,- pr år. Det er ikke funnet rom for å prioritere tiltaket i planperioden.

Dagaktivitetstilbud for institusjonsbeboere og hjemmeboende: Det er ikke funnet rom for å finansiere ett årsverk aktivitetressurs ved sykehjemmene i kommunal drift fra 2013, ressursen må fortsatt finansieres av eksterne midler.

Turnusfysioterapeut: For å bedre samhandling mellom kommunen og private avtalefysioterapeuter er det ønskelig å opprette en hjemmel for turnusfysioterapeut. En har ikke funnet å kunne prioritere dette, de årlige kommunale kostnader vil være ca kr. 300.000,-.

Ungdommens hus: Jfr. beskrivelse under investering. I rapporten som foreligger fra nedsatt arbeidsgruppe konkluderes det med at det må tilføres ressurser tilsvarende 1 årsverk. Det er ikke funnet rom for dette i drifta for 2013.

Kvalitetsheving i kulturskolen: Ved kulturskolen er gjennomsnittlig undervisningstid 17,34 minutter. Det er sterkt ønskelig å heve dette snittet til 25 minutter pr elev. Ved kulturskolen er den klassiske undervisningsmetoden en lærer og en elev. I dag foregår mye undervisning i grupper, slik at enkelte elever kan få mer undervisningstid pr uke enn 17, 34 minutter. Dersom undervisningstimen forlenges, kan gruppeundervisningen foregå av pedagogiske årsaker, i stedet for av økonomiske grunner.

Kulturskoletilbud til alle:

- Venteliste
- Tindved Rockers II

Det er skrivende stund 59 elever som ikke har fått innvilget første-ønsket sitt. Dette utgjør drøye halvparten av søkere til denne høsten og ca 17 % av elevtallet vårt. Et nytt ønske fra kulturskolens side er et tilbud til barn i grunnskolealder som har spesielle behov. Et slikt tilbud vil kreve litt ekstra planlegging og flere lærerressurser enn det vi vanligvis bruker.

Kulturskoletilbud til skolekorps: Skolekorpene har fra høsten av treblåsundervisning i drøye fem timer pr uke, tilsvarende 27 % stilling. Behovet er, for å sitere et av korpene: "Så mye som vi kan få". Dette skoleåret har vi prioritert to skolekorps på bekostning av de to øvrige.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Dataverktøy tilskuddsportalen: Anskaffe dataverktøy for digital kommunikasjon mellom kommunene, frivilligsentralene og frivillige lag/organisasjoner i samarbeid med Levanger kommune. "Tilskuddsportalen" gir bl.a. tilgang til oversikt over ca 750 ulike tilskuddsordninger som det er mulig å søke på. Tilgang til "Tilskuddsportalen" vil være en service til lag/organisasjoner og et virkemiddel for dialog rundt samarbeidsoppgaver, bl.a. i forhold til forebyggende arbeid i Samhandlingsreformen.

Biblioteket som verktøy for leseutvikling for barn og unge: Jfr. lesesatsing. Øke barn og foreldres tilgang til bøker som i neste omgang vil fremme lesing. Folkebiblioteket og skolebiblioteket spiller en viktig rolle i denne satsinga. Lett tilgang til riktig litteratur er avgjørende for å få gode lesevaner. Bokbussen kjører til skoler og barnehager og møter elevene der de er, og har stort utlån. På folkebiblioteket lages det bokkasser tilpasset den enkelte klasses behov. Kassene plasseres i klasserommet, og elevene har derfor lett tilgang til egnede bøker. I folkebiblioteket finnes det bibliotekkompetanse som delvis har vært brukt ved organisering av skolebibliotek. Utfordringen for biblioteket er å ha nok ressurser til denne rådgivingen. Utfordringen for skolene er å avsette nok ressurser til å drive skolebiblioteket.

Flere barnehager har nå "Barnehagebibliotek" i samarbeid med folkebiblioteket. Det betyr at foreldre kan låne med seg bøker heim fra barnehagen, samtidig som de henter barna. Dette gir bedre tilgang til bøker for travle småbarnsforeldre. Signaler fra de barnehagene som har "Barnehagebibliotek" er at det er en populær ordning. Det er ønskelig at ordningen utvides, men det krever flere ressurser i folkebiblioteket, både til organisering og oppfølging.

Lokalt helsebibliotek – støttefunksjon for samhandlingsreformen: Helsebiblioteket.no ønsker folkebibliotekene som støttefunksjon for Samhandlingsreformen.

Digital kompetanse til alle: Det er ønskelig at biblioteket kan bidra til utjevning av den "digitale kløfta" i samfunnet. Dette er i dag en naturlig del av det daglige arbeidet.

Kulturtiltak for seniorer: Videreutvikling av Den kulturelle spaserstokken og tiltak i samarbeid med Hagergrynkompagniet og Verdal pensjonistforening for å engasjere flere eldre i kulturell aktivitet. Samhandlingsreformen skal ha et forebyggende perspektiv. Kulturtiltak for seniorer er i likhet med Lokalt helsebibliotek foreslått styrket som et ledd i dette. I regi av "Byer i Midt-Norge" søkes det statlige midler til igangsetting av et treårig prosjekt: "Med kultur for samhandling – Kultur og frivillighet som kraft innen aktiv omsorg i Midt-Norge." Dersom statlige midler innvilges vil det også kreves en kommunal egenandel, totalt kr 100.000. Prosjektskisse er utarbeidet.

Stilling med ansvar for bolig- og tomteutvikling: Kommunestyret vedtok i sak 56/12 om tomte- og boligpolitikken i kommunen, at det skulle gis prioritet til å styrke Verdal kommunes kompetanse og kapasitet på området. Behovet er ressurser tilsvarende 1 årsverk med halvårsvirkning i 2013 og full virkning fra 2014. Det er ikke funnet rom for dette.

Styrking av vedlikeholdet på bygningsmassen: Verdal kommune har i dag ca 65.000 m² bygg samt ca 100.000 m² uteareal i tilknytning til byggene. I tidligere utredninger og planer har det vært forutsatt en styrking av vedlikeholdet på bygningsmassen. Realiteten i dette budsjettforslaget er en videreføring/svak senking av nivået i 2012.

Dette medfører at vedlikeholdsmidlene i hovedsak går med til reparasjon av bygnings-skader ved innbrudd og hærverk, faste vedlikeholdsavtaler på tekniske anlegg samt absolutt nødvendige reparasjoner på bygningsmassen.

Vedlikehold av uteareal i tilknytning til kommunal bygningsmasse: For de 100.000 m² uteareal i tilknytning til kommunens bygningsmasse, er det ikke budsjettert vedlikehold, verken med personell eller utstyr. Dette medfører at områdene forfaller, bl.a. at plen ikke blir slått, eller meget sjeldent.

Vedlikehold av kommunale parker: Det er knappe midler til vedlikehold av kommunale parker. Også budsjettforslaget for 2013 vil medføre at kun parkanlegg i sentrum vil bli vedlikeholdt.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Vedlikehold av kommunale veger: For kommunale veger er vedlikeholdsposten på samme kronebeløp som 2012. Dette innebærer fortsatt forfall av det kommunale vegnett. Blant annet vil det ikke være rom for reasfaltering innenfor driftsbudsjettet. Reasfaltering vil stort sett kun bli belastet investeringsbudsjettet. I tillegg forutsettes det bra vintervær uten for mye snø for å få brøytebudsjettet til å holde.

Ny medarbeider ved Bygg og eiendom: Erstatning for en person som gikk av med pensjon sommeren 2011. Medfører bl.a. at planlagte arbeidsoppgaver innenfor ENØK ikke vil bli utført.

Oppgradering/drift av Havfrua: Det har vært et politisk ønske å sette av midler til oppgradering/drift av Havfrua. Dette er det ikke funnet rom for.

6.3 TILTAKSPLAN INVESTERING

Prioriterte tiltak:

IKT-utstyr i skoler og barnehager: Det foreslås avsatt 4 mill. kroner til formålet i planperioden. Dette er spesielt tenkt brukt til større investeringer i datamaskiner/programvarer for barn/elever og lærere/førskolelærere. Avsatte midler skal disponeres i samråd med oppvekstområdene.

IKT-utstyr kommuneorganisasjonen: Det foreslås avsatt 8 mill. kroner til utskifting og kapasitetsøkning på IKT-utstyr.

Mindre tiltak på skoler: Det foreslås avsatt 8 mill. kroner til formålet i planperioden. Det vil alltid være behov for mindre investeringstiltak innenfor skolesektoren. Det er avdekket et stort behov for utskifting/rehabilitering ved flere skoler. En ytterligere utsettelse av dette kan medføre store vedlikeholdskostnader på sikt.

Mindre tiltak barnehager: Det foreslås avsatt 3 mill. kroner til formålet i planperioden. Det er behov for diverse mindre tiltak på eksisterende barnehager. Det er behov for en oppgradering på inventar. I tillegg er det behov for å oppruste utearealene ved flere av barnehagene. Mange av de gamle lekestativene er dårlige og det er behov for en gradvis utskifting av disse.

Rehabilitering kommunal bygningsmasse: Det foreslås avsatt 5 mill. kroner til formålet i planperioden. Gjelder investeringer og mindre ombygginger utenom skoler og barnehager. Branngjennomgang av institusjonene har avdekket mangler i forhold til dagens brannforskrifter. Arbeidet ble påbegynt i 2012 og bør videreføres i planperioden.

Ulike idretts- og kulturanlegg: Det foreslås avsatt 5,5 mill. kroner til formålet i planperioden. Dette for å kunne realisere ulike prosjekt innen idrett og kultur hvor kommunen står som eier. I planperioden kan dette gjelde følgende områder: Nytt kunstgressdekke sentralidrettsanlegget, garderobeanlegg sentralidrettsanlegget, slutføring av kunstgressbaner ved alle skolene m.m.

Rehabilitering Melvoldgården

- Ungdommens hus
- Base hjemmebasert omsorg

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Ungdommens hus: Kommunestyret gjorde slikt vedtak i møte 12. desember 2011: «Kommunestyret ber rådmannen i løpet av første halvår 2012 legge fram sak om lokalisering, realisering og drift av et Ungdommens Hus. Utredningen bør inneholde flere alternativer.»

På bakgrunn av kommunestyrets vedtak satte rådmannen ned en prosjektgruppe som fikk i oppdrag å komme med forslag til løsning i tråd med kommunestyrets vedtak.

Rapporten fra prosjektgruppa er utsendt kommunestyrets medlemmer tidligere. I rapporten blir det gitt følgende anbefaling: «Prosjektgruppa har gjort en grundig vurdering på innholdet i et Ungdommens hus, og ønsker spesielt å få frem viktigheten av et Ungdommens hus, som så mye mer enn et "sted å være". Ungdommens hus skal være en forlengelse av det gode forebyggende arbeidet som er startet opp i kommunen og et sted å utfolde seg i meningsfylt aktivitet. Huset skal være et satsingsområde som bygger på høy faglighet, være et kjerneområde og samlingspunkt på tvers av faginstanser og ungdommer.

Åpningstid og bemanning må stå i samsvar med hverandre, og den satsingen som er tenkt gjennomført. Ofte blir kvalitet på fritid nedprioritert, og det kan være lett å tenke at bare man har en god fysisk plassering, vil resterende falle på plass selv. Prosjektgruppa ønsker å være tydelige på at kvaliteten på innhold, kompetanse på personalet, og ressurser til å ha et bredt tilbud vil være like viktig som en god fysisk plassering.

Prosjektgruppas anbefaling er i likhet med Proneo og HR Prosjekt AS at nybygg på egen, kommunal tomt er den beste løsningen ut fra kostnadsnivå ved ombygging, bedre og mer effektiv arealbruk ved nybygg og dermed lavere og mer forutsigbare kostnader, samt hensynet til framtidige driftskostnader.»

Kommunen har i etterkant av dette arbeidet kjøpt to bygninger i Vektergata, «Gjensidigegården og Melvoldgården.» Rådmannen ønsker å se på hvilke muligheter Melvoldgården kan gi for realisering av et Ungdommens Hus. I forhold til de lokaliseringskriteriene som er lagt til grunn i rapporten vil dette være et godt egnet hus. Melvoldgården gir også rom for realisering av base for hjemmebasert omsorg.

Det vil være behov for detaljplanlegging av utnyttelsen og behovet for rehabilitering av bygget. Rådmannen vil prioritere dette arbeidet i 2013, og foreslår avsatt 14 mill. kroner.

Base hjemmebasert omsorg: Base for nytt virksomhetsområde hjemmebasert omsorg.

Utstyr/inventar omsorg og velferd: Det foreslås avsatt 1,2 mill. kroner til formålet i planperioden. Det er et konstant behov for utskifting av større inventar og utstyr, f.eks. vaskemaskiner, kjøkkenutstyr, fatvasker, bekkenspylere m.v.

Utbygging av Arken/bygging av felles dagaktivitetstilbud for rus, psykiatri, funksjonshemmede: Kjøp eller bygging av lokaler til felles dagaktivitetstilbud rus, funksjonshemmede, psykiatri mv. Tiltaket utredes. Kostnader er ikke avklart.

Boliger til flyktninger: Boligmarkedet i Verdal er for tiden svært presset. Det er en forutsetning for mottak av nye flyktninger i 2013 at det bygges tilpassede gjennomgangsboliger for denne gruppen. For å møte dette behovet foreslås å sette av 25 mill kr for å bygge 10 – 15 boliger på kommunal tomt i Nyvegsbakken. Bygging bør skje så snart som mulig.

Bofellesskap for funksjonshemmede: Se prioriterte driftstiltak. Det er igangsatt en prosess for å legge fram et forslag om bygging til politisk behandling i 2012. *Tidligere: større utbygginger pleie og omsorg*

Velferdsteknologi Verdal bo og helsetun – regionalt prosjekt:

Verdal kommune deltar i et regionalt prosjekt med formål å prøve ut og implementere velferdsteknologi ved Verdal bo og helsetun. Mål med prosjektet er å utvikle økt kompetanse og erfaring i planlegging og implementering av velferdsteknologi i kommunene.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Dette skal medvirke til økt trygghet for beboere, pårørende og ansatte. Det er intensjon om å spre informasjon regionalt og nasjonalt om de samlede resultatene. Prosjektet skjer i samarbeid med Midt Norsk velferdsteknologiprojekt og Nasjonalt program for leverandørutvikling. Det er søkt Fylkesmannen om skjønnsmidler for delfinansiering av utgiftene.

Kirker og kirkegårder: Det foreslås avsatt 5,5 mill. kroner til formålet i planperioden. Det er lagt inn et større beløp mot slutten av planperioden knyttet til restaurering/utbygging av Vinne kirke til 200-årsjubileet i 2017.

ENØK-tiltak: Det foreslås avsatt 2,0 mill. kroner til formålet i planperioden. I henhold til Klima- og energiplanen skal det etableres system for energiledelse, sentral driftskontroll/ effektstyring og kompetanseheving innen energiteknisk drift av bygg og anlegg. Det skal også installeres sensorer i rom som brukes lite.

Kommunale veger: Det foreslås avsatt 8 mill. kroner til formålet i planperioden. Det skal gjennomføres forsterking, reasfaltering og nyasfaltering. I tråd med vanlig praksis foreslås dette finansiert over kapitalbudsjettet. Veivedlikeholdet har i en årrekke vært nedprioritert. For at kommunen ikke skal få et alt for stort etterslep, er det stort behov for å kunne styrke investeringene. Det vil bli utarbeidet hovedplan for veg som vil gi en prioritering av tiltak i årene framover.

Gang og sykkelveger: Det foreslås avsatt 1 mill. kroner til formålet i planperioden. Dette skal dekke kommunens andel av utbyggingen av strekningene Holte-Minsaas-Lein og gangveg langs Havnevegen.

Sentrumsutvikling: Arbeidet med ny sentrumsplan starter i 2013. Kommunen vil måtte delta med delfinansiering av aktuelle tiltak. Pr. i dag er den samlede kostnaden som følge av sentrumsplanen ikke kjent, men for å synliggjøre et anslått nivå er det lagt inn 5 mill. kroner i investeringsplanen.

Utvikling Stiklestad: Det foreslås avsatt 2 mill. kroner til formålet i planperioden tilsvarende det nivået som er brukt til formålet de siste årene.

Maskiner: Det foreslås avsatt 1,2 mill. kroner til formålet i planperioden. Dette skal dekke kostnadene ved utskifting av diverse maskinelt utstyr.

Brannordningen: Det foreslås avsatt 2,4 mill. kroner til formålet i planperioden. Følgende utstyr ligger i investeringsplanene for brannvesenet kommende fire år: nytt røykdykkerutstyr, to ordinære biler og en tankbil. Av de totale investeringer utgjør investeringen i tankbil 2 mill. kroner.

Tiltak hovedplan vannforsyning. Utskifting vannledninger/restaureringsarbeid.

Det foreslås avsatt 25 mill. kroner til formålet i planperioden. De avsatte midlene vil gå til utskifting av vannledninger Fætten, Nordbergshaugen og sentrum. Videre vil UV-anlegg ved Hallemsåsen vannrenseanlegg bli byttet og de private vasslag Ulvilla og Vinne/Rindsem vil bli tilknyttet kommunens ledningsnett.

Utbedring kloakkanlegg sentrum: Det foreslås avsatt 20 mill. kroner til formålet i planperioden. Det er fortsatt et betydelig behov for utbedring av eksisterende kloakknnett i sentrum. Det foreslås benyttet 5,0 mill. kroner årlig i perioden 2013-2016. Midlene vil bli benyttet til utbedring av eksisterende kloakknnett.

Det er et mål for arbeidet å minske faren for kloakktilbakeslag til et minimum, samt sørge for at mest mulig ren kloakk blir ført fram til kommunens kloakkrenseanlegg.

Sanering av spredt avløp: Det foreslås avsatt 18 mill. kroner til formålet i planperioden. Det planlagt sanering av spredte utslipp på Fætten, Vinne og Leksdal.

Økonomiplan 2013-2016: Beskrivelser av tiltak

Egenkapitalinnskudd: Det foreslås avsatt 1,5 mill. kroner til formålet i planperioden. Dette gjelder innskudd vi blir pålagt å innbetale i forbindelse med kommunens pensjonsordning i KLP.

Tiltak det ikke er funnet rom for:

Bofellesskap for demente: Det vises til driftstiltak «*Drift av bofellesskap for personer med hukommelsessvikt/demens*» - ikke funnet rom for.

Tidligere: større utbygginger pleie og omsorg

Kommunale boligtomter – attraktive boområder: Kommunestyret har i egen sak vedtatt å styrke kapasiteten til å følge opp arbeidet med Erverv, regulering, prosjektering, opparbeidelse av infrastruktur og ikke minst markedsføring av tomte- og boligområder.

Sentralidrettsanlegget Ørmelen – garderober og tilgjengelighet: Garderobene ved Sentralidrettsanlegget er ikke i tidsmessig stand. Det er derfor behov for en omfattende oppgradering av anlegget. Dette innebærer også bedret tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Lekeområder boområder: Ved byggingen av undergangen i sentrum ble det bygd lekeområde med lekeutstyr for barn. Også i Moparken er det utplassert lekeutstyr. Dette er populære områder som brukes mye av barnefamilier til aktivisering og lek. Lignende tiltak skulle vært gjennomført også i andre områder hvor barn og unge naturlig oppholder seg.

Utvikling av Havfrua-området: Området har et stort potensiale med tanke på å kunne utvikles til et tilrettelagt friluftsområde ved sjøen. Dette krever betydelige flyttinger av masser, tilrettelegging for adkomst og beplantning.

Utvikling av havneområdet: Som følge av behovet for nye tomteområder for næringsutvikling på Ørin-området, er det behov for tilrettelegging av kommunal infrastruktur for å gjøre områdene tilgjengelige. Resultatet fra Ørin Nord-prosjektet må gi svar på hvilken organisering, finansiering og eierskap dette prosjektet skal ha.

Oppgradering av jernbanen/oppgradering av E6: Dette anses å være et viktig samfunnsutviklingsprosjekt som på sikt kan føre til tilstøtende investeringsbehov i kommunene uten at dette pr. i dag er avklart.